

INDIKÁTORY BID RIGGINGU

Situace na trhu, obsah dokumentů předávaných uchazeči a jejich chování v soutěži mohou zadavateli indikovat kartelovou dohodu, tzv. bid rigging. Za účelem prevence či odhalení kartelu je vhodné analyzovat následující okruhy problémů:

I. Charakter trhu a soutěžitelé, kteří na něm působí

Následující charakteristiky trhu a dodavatelů, kteří na něm působí, indikují zvýšené riziko kartelu, resp. napomáhají jeho vzniku:

- Existuje jen malý počet konkurentů na trhu či omezené množství společností kontroluje jeho většinu. Malé množství soutěžitelů se opakovaně setkává v tendrech.
- Vysoké bariéry pro vstup na trh znamenají omezené nebo žádné vstupy nových dodavatelů a představují ochranu pro stávající hráče. Riziko, že „přijde někdo zvenčí“, je malé, trh je stabilní.
- Stálý a předvídatelný proud poptávky ze strany veřejného sektoru má tendenci zvyšovat riziko uzavírání kartelových dohod.
- Opakované a typově podobné nákupy zvyšují šance tajných dohod. Časté zadávání obdobných, ne-li stejných zakázek pomáhá stranám kartelové dohody rozdělit si mezi sebou kontrakty.
- Identické nebo jednoduché produkty či služby, k nimž existují jen omezené (příp. vůbec žádné) alternativy, představují pro firmy jednodušší možnost jak dosáhnout dohody o společné cenové struktuře, rozdělení zákazníků či teritorií.
- Malá nebo žádná inovace produktu nebo služby napomáhá firmám dosáhnout dohody a udržet tuto dohodu po dlouhou dobu.
- Průmyslová sdružení, jejichž členskou základnu tvoří vzájemní konkurenti, mohou fungovat jako „zástěrka“ kartelu.

II. Dokumenty předkládané uchazeči o zakázku

Pečlivým porovnáním všech předkládaných dokumentů a dokladů od jednotlivých uchazečů lze zjistit podobnosti indikující kartelovou dohodu:

- Dokumenty jsou zjevně psané stejnou rukou, stejný je papír, obálky, dopisní známky...
- Obálky jsou posílány ze stejné pošty, popř. stejným kurýrem; podací lístky vyplnila stejná osoba.
- Elektronické odesílání proběhlo ze stejného zařízení (email, fax).
- Dokumenty vykazují stejné chyby v psaní, počtech, ponechané části textu z jiné starší obdobné zakázky, chyby a zvláštnosti tiskové, grafické, stejně neobvyklé řazení nebo číslování stran, stejná chybějící příloha – případně totožné doplňky činěné na poslední chvíli.
- Jednotlivé částky v nacenění nabídky (dílní nákladové položky) se shodují, případně se liší o opakující se index (znásobením položek jednoho uchazeče tímto indexem dostaneme položky jeho konkurenta).
- U elektronických dokumentů lze z jejich „vlastností“ zjistit stejného autora/korektora.

III. Neobvyklé chování uchazečů, naplňování předem dohodnutého vzorce kartelu

Existenci kartelu napovídá, když uchazeči o zakázku jednájí neobvykle a podezřele, dochází mezi nimi zjevně k naplňování předem dohodnutých vzorců chování a na trhu se šíří informace o stycích a jednáních mezi nimi:

- Ve vícero výběrových řízeních vítězí stále stejný uchazeč, nebo vítězství naopak podezřele rotuje jen mezi několika konkurenty.
- Vítězové tendrů jsou rozděleni geograficky – mají zjevně přidělená „svá“ teritoria či zákazníky.

- Uchazeči, kteří se umístili na dalších místech, případně odstoupili, nebo překvapivě nabídku do soutěže ani nepodalí, působí jako subdodavatelé vítěze.
- Pravidelný uchazeč o daný typ zakázky nepodal nabídku, do soutěže se přihlásilo neobvykle málo dodavatelů.
- Ceny nabízené jednotlivými uchazeči se odlišují o pravidelné procento, vycházejí z totožných kalkulací, případně jsou skokově vyšší než v předchozím srovnatelném výběrovém řízení nebo výrazně vyšší než předpokládaná cena zakázky.
- Uchazeči zblízka i z daleka udávají stejné dopravní náklady.
- Na trhu se šíří informace o stycích a jednáních mezi uchazeči – o cenách, nákladech, zamýšleném postupu v soutěži. Dodavatelé uvádějí, že znají ceny ostatních uchazečů, případně dopředu znají vítěze tendru.
- Konkrétní dodavatelé prohlašují, že na určitém území nedodávají své zboží či služby, případně že někteří zákazníci „patří“ či „byli přiděleni“ jiným dodavatelům.
- Uchazeči se mezi sebou pravidelně setkávají, organizují společné akce. Jeden uchazeč vyzvedl zadávací dokumentaci/doručil nabídky za ostatní.

IV. Jak se zachovat

Pokud má zadavatel podezření nebo dokonce jistotu, že došlo k uzavření tajné kartelové dohody mezi uchazeči o zakázku, měl by činit následující:

- Svě podezření uchazečům v žádném případě nesmí sdělovat. Neměl by nikdy podezření konzultovat s uchazeči, ale ani s vlastními zaměstnanci, kteří by např. mohli být se stranami kartelu v užším styku.
- Neměl by zveřejňovat svá zjištění a podezření.
- Měl by pokud možno zajistit maximum důkazů, které možné podvodné jednání dokládají (nabídkové dokumenty, korespondence, obálky...).
- Měl by rovněž vést detailní záznamy veškerého podezřelého chování a podezřelých prohlášení včetně

údajů o tom, koho se týkalo, kdo jiný byl přítomen a co přesně se stalo a bylo řečeno (poznámky by měly být činěny v průběhu události, nebo když jsou ještě v čerstvé paměti zadavatele).

- Rozhodně by měl kontaktovat Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který je v případě potřeby schopen zajistit stěžovateli anonymitu.
- Případně by měl po konzultaci s Úřadem zvážit, zda je vhodné ve výběrovém řízení pokračovat.

V. Kontakty

Máte-li důkazy, indicie či pouhé podezření, že výběrové řízení bylo ovlivněno nedovolenou dohodou mezi uchazeči o veřejnou zakázku, neváhejte a obraťte se na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže:

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
třída Kapitána Jaroše 7, 604 55 Brno
Tel.: +420 542 167 216/308/284/213
Fax: +420 542 167 114
E-mail: kartely@compet.cz
www.compet.cz

V případě potřeby Vám bude zaručena anonymita.